

Ders : 28

Konu : Mü'minin Özellikleri-1

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَّتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ

“Mü'minler o kimselerdir ki, ancak Allah anıldığı zaman kalpleri titrer, Allah'ın ayetleri okunduğunda imanları artar ve Rablerine tevekkül ederler. Namazlarını kılarlar ve onlara verdiğimiz rızaktan infak ederler.”¹

Yüce Allah, gerçek mü'minlerin bazı vasıflarını bu ayetlerde bildirmiştir. Bu vasıflar şöyle sıralanmıştır:

1- Allah anıldığı zaman onların kalpleri titrer:

Gerçek mü'minin kalbi ancak Allah anıldığı zaman ürperir, titrer. Böylece O'nun emirlerine uyar, yasaklarını terkeder. Nitekim Allah Teâlâ, başka bir ayette:

“Onlar bir kötülük işlediklerinde veya kendilerine zulmettiklerinde Allah'ı hatırlayıp günahlarından hemen tevbe-istiğfar ederler. Zaten Allah'tan başka kim günahları bağışlayabilir ki! Bir de onlar, işledikleri kötülüklerde, bile bile ısrar etmezler.”² buyurulmaktadır.³ Mü'min kimse, ancak Allah'tan korktuğu zaman mü'min olur. Korku iki türdür:

- a- Ceza korkusu
- b- Azamet ve celal korkusu.

Ceza korkusu, günahkârların duyacağı korkudur. Azamet ve celal korkusu ise; meleklerin, peygamberlerin ve mahlukatın hiçbirinin kalbinden çıkmayan korkudur. Çünkü, bütün varlıklar Allah'a muhtaçtır. Allah ise, hiçbir varlığa muhtaç değildir. Muhtaç olan kimse, zengin bir hükümdarın huzurunda bulunduğu, ondan korkar ve ürperir. Bu korkma, hükümdarın vereceği cezadan dolayı değildir. Aksine bu; muhtaç olan kimsenin, muhtaç olduğu hükümdara karşı duyduğu sevgiden ve saygıdandır.⁴

Bakıyorum da Rabbim, göz, kulak ve elime,
Zâtına şükür için bulamam bir kelime!..

(M. Necati Bursalı)

Bu ayette ifade edilen korku; hem ceza, hem de azamet ve celal korkusunu ifade eder. Çünkü korkmak ile kalbin huzur bulması arasında bir çelişki yoktur. Cenâb-ı Hak bir ayette bu iki korkuyu birarada zikretmiştir:

“...Rablerinden korkanların derileri ondan dolayı ürperir. Sonra Allah'ın zikrine hem bedenleri hem de kalpleri ısınır yumuşar...”⁵

Gerçek mü'minler, Allah'a yakınlıkları sebebiyle -Allah'tan korkuyor olsalar bile- ruhları huzur ve sükûn bulur. İşte bu; Allah'ı bilen, O'nu sıfatları ve fiilleriyle tanıyan ve O'nun cezasından korkan marifet ehlinin hâlidir.⁶

Marifet onda yaşar, kalptir iman vatani,
Herşey kalsın aradan, Rabbini büyük tanı!...(M. Necati Bursalı)

¹ Enfâl suresi, 2-4. ayetler

² Âl-i İmrân suresi, 135. ayet

³ Büyük Kur'an Tefsiri, Ali Arslan, C. 6, sh.386

⁴ Tefsir-i Kebîr, Fahrüddin er-Râzî, C.11, sh. 244

⁵ Zümer suresi, 23. ayet

⁶ El-Câmiu li-Ahkâmi'l-Kur'ân, İmam Kurtubî, C.7, sh.584.

İnsanlar; Allah'ı tanımak, O'ndan korkmak, O'nun celal ve azametini bilmek noktasında hiçbir zaman ne Allah Resûlü (s.a.v.)'in derecesine, ne de ashabının derecesine ulaşamazlar. Ashab-ı kiram, kendilerine öğüt verildiği zaman, Allah'tan gelen buyrukları iyice kavramaya çalışıyorlar, Allah'tan korkmaları sebebiyle ağladıkları görülüyordu. Enes b. Malik (r.a.)'ın rivayet ettiği bir hadiste:

İnsanlar, Resûlullah (s.a.v.)'e onu usandıracak kadar çok soru sordular. Birgün (evinden) çıktı ve minbere çıkıp şöyle dedi: "Haydi bana sorunuz. Bugün bana neye dair soru sorarsanız, ben bu yerimde bulunduğum sürece mutlaka onu size açıklayacağım." Orada bulunanlar sustular ve bu işin artık gerçekleşmesi yaklaşmış bir musibetin öncesi olacağından çekindiler. Enes (r.a.) dedi ki: Sağıma soluma bakındım. Herkes elbisesini başına dolamış ağlıyordu..."⁷

2- Ayetler okunduğu zaman imanları artar:

Tasdik manasında olan imanın artması iki şekilde olur:

a- Bu, bütün ilim erbabının benimsediği görüştür. Buna göre, kimin daha fazla ve daha güçlü delili bulunuyorsa, onun imanı daha fazla olur. Çünkü delillerin çokluğuna ve kuvvetine göre, şüpheler yok olup, kesin bilgi meydana gelir. Bu hususta Resûlullah (s.a.v.):

"Şayet, Ebû Bekir'in imanı, yeryüzündekilerin imanı ile tartılacak olsaydı, onun imanı ağır basardı."⁸

b- Tasdik manasında olan imanın artmasına gelince, bu onların, Allah katından nazil olup kendilerine okunan her şeyi tasdik etmeleri demektir. Cenâb-ı Hakk'ın "karşılarında ayetleri okununca, bu onların imanlarını artırır" buyruğunun manası, "Onlar, her ne zaman bir ayet duyup dinlediklerinde ikrarda bulunurlar" demek olur. Böylece bu, iman ve tasdikte bir artma olmuş olur.⁹

Sonuç olarak; imanlarının artması daha ziyade "İmanlarının kuvvetlenmesi" anlamındadır.

3- Rablerine tevekkül ederler:

Tevekkül sözlükte; dayanmak güvenmek, vekil tutmak anlamlarına gelir. Terim olarak; her hususta Allah'a güvenmek, dayanmak, teslim olmak ve işlerini Allah'a havale etmek demektir. Tevekkül kavramı Kur'ân-ı Kerîm'de 69 defa geçmektedir. Ayetlerde ısrarla Allah'a tevekkül edilmesi emredilmiştir.¹⁰ Bir ayet-i kerimede şöyle buyrulmaktadır:

فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ

"...Mü'minler yalnızca Allah'a tevekkül etsinler."¹¹

Diğer bir ayette ise:

وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ

"...Kim Allah'a güvenirse O, ona yeter"¹²

buyrulmaktadır. Tevekkül; çalışmadan, tedbir almadan, sebeplere sarılmadan işi Allah'a havale etmek değildir. Mü'min hangi işi yapıyorsa

⁷ Buhârî, Fiten 15; Müslim Fedâil 137

⁸ Tefsir-i Kebir, Fahrüddin er-Râzî, C.11, sh.245, Ebû Dâvûd, Sünnet 8, Tirmizî Rûya 10

⁹ Tefsir-i Kebir, Fahrüddün er-Râzî, C.11, sh. 246

¹⁰ Dini Kavramlar Sözlüğü, sh. 658

¹¹ Mâide suresi, 11.ayet

¹² Talâk suresi, 3. ayet

yapsın, o işi kurallarına göre yapmalı, çalışmalı, sabretmeli ve başarı için Allah'tan yardım istemeli temeli ve O'na güvenmelidir. Tevekkülün anlamı işte budur. Kur'ân-ı Kerîm'de:

Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmaktadır:

“Siz Allah'a hakkıyla tevekkül edebilseniz, sizleri de kuşları rızıklandığı gibi rızıklandırır: Sabahleyin aç çıkar, akşama tok olarak dönerdiniz.”¹³

Tevekkül:

- a- Kulun görevini yapması, tedbirini alması,
- b- Takdire (Allah'a) havale etmesi, yani Allah'ı vekil bilmesidir. Allah ne takdir etmişse o tecelli edecektir. Biz, sebeplere sarılmakla mükellefiz, sonuçlara müdahale edemeyiz. Çünkü sonuç, Allah'ın takdirine göre olur.

H. Ali (r.a.) şöyle buyurur:

“Gerçekleşmesine gökte hüküm verilmeyen bir şeyin yerde gerçekleşmesi mümkün değildir.”

Allah dostlarının üç huyu vardır:

- a- Her şeyde Allah'a güvenmek,
- b- Her şeyde Allah'a muhtaç olduğunu bilmek,
- c- Her şeyde Allah'ın rızasını aramak.¹⁴

Allah'a dayandım!” diye sen çıkma yataktan,
Mânâyı tevekkül bu mudur? Hey gidi nâdan,
Ecdâdın, zannetme, asırlarca uyurdu,
Nereden bulacaktın o zaman eldeki yurdu?

(M. Akif Ersoy)

4- Namazlarını kılarlar:

Çünkü namaz: Dinin direği, gözün nuru, yüzün süsü, bedeninin rahatı, kalbin yoldaşı, göğün anahtarı, mizanın ağırlığı, Rabbin rızasıdır.

“Namaz ki dine direk,
Onunla parlar yürek!”

(M.Necati Bursalı)

5- Allah yolunda infakta bulunurlar:

Burada; imandan sonra namaz, namazdan sonra zekâtı da içine alan infak gelmektedir. Ne zaman mü'min tarif edilse bu üç esas peşpeşe zikredilir. İnfak; infakta bulunan mü'mine, bu malı ihsan edenin Allah olduğunu hatırlatır. Mü'min infakla, mülkün asıl sahibinin Allah olduğu şuuruna varır.¹⁵

Sonuç olarak Allah Teâlâ bu ayette bir insanın ancak beş sığata sahip olunca gerçek mü'min olacağını bildirmiştir:

- a- Allah'tan korkmak (takva).
- b- Allah'ın dininde samimi ve ihlaslı olmak.
- c- Allah'a dayanıp tevekkül etmek.
- d- Allah rızası için namaz kılmak.
- e- Allah rızası için infak etmek.¹⁶

¹³ Tirmizî, Zühd 33

¹⁴ Tenbihü'l-Gafilin e Bustanü'l-Arifin, Ebu'l-Leys Semerkandî, C. 2, sh. 544

¹⁵ Şifa Tefsiri, Mahmut toptaş, C.3, sh. 273

¹⁶ Tefsir-i Kebir, Fahrüddin er-Râzî, C.11, sh. 250.

Alınacak Dersler:

1. Allah'ı çokça zikretmek, imanımızı güçlendirir. Onun için de zikir ve tesbihata devam etmeliyiz.
2. Allah'a tevekkül ederiz, sebeplere sarılırız, neticeyi yine Allah'tan bekleriz. Bu imanımızın gereğidir.
3. Namaz dinimizin direği, müslüman olarak miracımız, bizi kâmil imana kavuşturacak en büyük ibadet; asla kusur etmeyelim.
4. Allah rızası için infak etmek, malın gerçek sahibinin kim olduğunu itiraf etmektir. Bu da en büyük erdemdir. Çünkü nimete küfür ve onun sahibini inkâr etmektir. Mümin olarak bizi kemale erdirecek infak ve diğer sadakalardan kendimizi mahrum etmeyelim.

Not: Bu hafta:

- 1- Ayetlerde sayılan vasıflara sahip olup-olmadığımızı kontrol edelim.
- 2- Bu sohbeti ailemizle paylaşalım.
- 3- Allah'ın bize ihsan ettiği nimetleri düşünelim. O'nun yolunda ne infak ettiğimize bakalım.